

BARÁTAINK A BIBLIÁBÓL

ÁDÁM ÉS ÉVA, AVAGY HOGYAN IS LETTÜNK BŰNÖSÖK

„Ahogyan tehát egy ember által jött a bűn a világba, és a bűn által a halál, úgy minden emberre áterjedt a halál azáltal, hogy mindenki vétkezett.” Róm 5, 12.

Az Isten képére és hasonlatosságára teremtett embert Isten szabadnak teremtette, de szabadságának kockázatát Isten vállalta. A remekműként megformált ember, az Isten által ültetett kertben, Isten teremtette de maga vállalta segítőtárssal útnak indult, hogy Isten az ő léte felett is ki tudja mondani a „minden igen jó”-t. Ha az ember helyesen műveli és őrzi a rábízott világot, akkor a kert terjed és a teremtés célhoz ér, ha a Kísértőt követi, ő kerül a paradicsomon kívülre. A szabadság próbája a kert közepén álló fa volt. Ez volt az ember engedelmségének, hitének és szeretetének próbaköve. A szabadságot a törvény biztosította, amely elsősorban adott. Isten benne csak azért kért vissza egy részt, hogy háláson tudjam fogadni a többit. A bűn lehetősége nélkül nem lehet győztes az ember. A gyermeki ártatlanságból a kísértések próbáin vezet út a tökéletesség felé. Ezért az Éden kertjéhez hozzátartozik a Kísértő is.

Ha győztesek akarunk lenni, nem elég a teremtés titkát ismerni, a kísértés kockázatát is vállalnunk kell. A győzelem lehetősége együtt jár a kísértés kockázatával. Az első emberpár – mint ahogyan mi is - a mindennapi kötelességteljesítései között élte át a kísértést és a győzelem lehetőségét. A kertet művelni és őrzeni kellett. Ebben benne foglaltatott az alkotás lehetősége éppen úgy, mint a Kísértővel való szembefordulás parancsa. Amíg ebben helyt állt, a kert minden fájáról munkája gyümölcsként bátran ehetett. Életét Isten parancsolata irányította. Érdekesen látja a Talmud ennek az ősi prófétai példázatnak a jelentőségét: „Az első embernek nem volt szabad semmit sem megízlelnie, mielőtt munkát nem végzett. Csak miután Isten mondta neki, hogy művelje és őrizzze a kertet, adott neki engedélyt arra, hogy egyék a gyümölcséből” (Ábóth di Rabbi Nathan). Eszerint Isten a napi kötelességteljesítéshez kötötte az áldást, a győzelem lehetőségét.

A törvény a szeretet oltalmazó kőfala. A kísértés ezzel akar szembefordítani minket. A szeretetről akarja bizonyítani, hogy az a zsarnokság, a teljes szabadság akadály. Ezt a folyamatot tárja fel Mózes első könyvének prófétai példázata. De mi is a bűn? Több mint az első gyümölcs-tolvaj ember csíntevése, aminek a következményeiért máig szenvedünk. Nem egy haragvó Isten által alkotott szabály áthágása. Inkább egy olyan döntés, amit minden kísértésben átélünk. Ezért példázat ez a történet. A példázat mindig több mint a megtörtént események krónikája. A példázat olyan történet, ami a sokszor megtörténő dolgok gyökerét, okát tárja fel. Az egyedi helyet a törvényszerűre mutat rá. Ilyen példázat a bűneset története is. Nem történelem, hanem a történeti valóság kulcsa. Minden ember, aki ismeri a szívét tudja, hogy ez a történet igaz. A mi bukásunk története. Ádám „az” ember, én és mi, akik valmennyien tőle születtünk

Úgy kezdődik minden, hogy az Éden kertjében váratlanul megjelenik a kígyó és megszólal. Ha valaki ezt a történetet úgy próbálja megérteni, hogy azon kezd törni a fejét, hogy hogyan beszélhetett a kígyó, hiszen az állkapcsa nem alkalmas a beszédre, az soha nem fogja megérteni azt, hogy a kísértésből hogyan születik meg bennünk a bűn. A bűn nem csupán egy botlás, ami vétek az örök rend ellen, hanem egy olyan értékzavar, állapot, ami bűnös, vétkes cselekedetekben ölt testet. Ezért a Biblia szerint a bűn törvényszegés, törvénytelenység (1Ján 3, 4). De menjünk sorra a történet vonalán.

A kígyótól indul el minden, aki „*ravaszabb volt minden mezei állatnál, amelyet az ÚRisten alkotott*” (1Móz 3, 1). Különös megállapítás ez. Isten jónak teremtett világában ott a kísértés lehetősége. Van egy teremtett lény, ami mindennél ravaszabb. Isten teremtett világa csapdákkal és lehetőségekkel van tele. Ezek viszont nem önmagukban jelentenek veszedelmet, hiszen beletartoznak Isten harmóniájába, abba a világba, amit művelni és őrizni tartozom. Csak eszközök. A bűn lehetősége a győzelem lehetősége is beléjük van rejtve. Nem a kígyó, hanem a benne rejtőző Kísértő a ravasz, aki az ember bűnös indulataink keresztül tekeredik a kívánatos fára. Pán Imre egy régi tanulmányában ír egy különös mondatot: „A bűnbeesésnél mindig ott volt az állat; a bűnbeesés éppen az által történet, hogy Isten és az ember közé lépett az állat” (Bevezetés Európába. Bp. 1946. 6). A kísértésnek az a lényege, hogy Isten szavát elnyomja a tárgyak, az „állatok” szava, mert a kígyó mindig megszólal.

Az asszony egyedül volt, mert a kísértés mindig belülről, az ember intim szférája felől indul, amikor egyedül vagyunk, társ nélkül. Ekkor szólította meg a kígyó. Először csak kérdezett: „*Csakugyan azt mondta Isten, hogy a kert egyetlen fájáról sem ehetek?*” Teremtményhez illő, naiv, érdeklődő kérdésnek tűnik a Kísértő első szava. Ha viszont, meg akarjuk érteni a mögötte rejlő szándékot, akkor az első törvényhez kell mérni ezt a kérdést. Isten törvénye először – adott: „*a kert minden fájáról szabadon ehetsz*” - mondta. A kísértő éppen a törvény áldását kérdőjelezte meg. Csakugyan nem adott semmit nektek Isten? Ez a kérdés mögötti ravaszság. Ma is, azóta is minden kísértés a valós értékeket takarja el.

Az asszony, tudta a választ, nem hozta zavarba a kérdés. „*A kert fájának gyümölcséből ehetünk, csak annak a fának a gyümölcséről, amely a kert közepén van, mondta Isten: nem ehetek abból, ne is érintsetek, mert meghaltok.*” (1Móz 3, 2-3). Ez a válasz majdnem pontos. Mégis arról árulkodik, hogy a Kísértő egy lépést tett az asszony bűnre csábítása felé. Nem arról beszél, hogy mit adott Isten, hanem arról, hogy ők mit cselekedhetnek. Így a törvény nem ad, hanem tilt. A kísértés ezért mindig azzal kezdődik, hogy eltűnik az engem szerető megajándékozó Isten a szemem elől és helyére lép a követelő, parancsoló Isten. A törvény így már nem Isten ajándéka, hanem a követelő Úr parancsolata. Ezért a kísértés megelőzésének legfontosabb eszköze az Isten ajándékai miatt érzett öröm. A törvény nem bilincs, hanem ajándék. Ezt nem látja világosan. Ezért el is túlozza Isten parancsát. Nem olvasunk arról, hogy Isten megparancsolta volna, hogy a jó és gonosz tudásának fáját nem szabad érinteni. Ez a túlzás is arra mutat, hogy az asszony az emberi teljesítmények felől gondol Isten törvényére.

Ez a válasz a ravasz kísértőnek alkalmat ad a további csábításra. A következő lépés az, hogy a bűn következményét kell eltakarni az ember szeme elől. „*Dehogy haltok meg!*” (3, 4), hangzik a kígyó merész állítása. Az ember mindig szívesen hall Isten kinyilatkoztatott igazságainál kedvezőbb lehetőséget. Valamiről, ami kívánatos szívesen elhiszük azt, hogy veszélytelen. Minden kísértésnek az Éden óta fontos része a veszély-tudat elhárítása. Szívesen elhiszük azt, amit hinni szeretnénk. Ez különösen akkor hatásos, ha az állítás ellenkezőjét még nem bizonyította kellemetlen tapasztalat. A kísértőnek azt kell az asszonnyal elhítenni, hogy az engedelmisség nem kifizetődő. Nem kell Istenre várni, önmagamat kell megvalósítani.

A kísértés harmadik eleme: gyanút kell ébreszteni, el kell hitetni, hogy Isten nem is jóságos és szeretete is csak egy illúzió. Aki nem látja, hogy a törvény mit ad énnekem, ha a törvény áthágásának következményeit nem hiszi el, könnyen elhiszi azt is, hogy Isten azért kért, mert zsarnok. Ezt a lélektani csapdát állítja a Kísértő az embernek azért, hogy bűnre csábítson. „*Hanem jól tudja Isten, hogy ha esztek belőle, megnyílik a szemetek, és olyanok lesztek, mint Isten: tudni fogjátok, mi a jó, és mi a rossz.*” (3, 5). Ez a csábítás – Istenre hivatkozik. A Kísértő úgy jelenik meg, mint aki jól tudja Isten gondolatait. Nem azt mondja az embernek, hogy tagadja meg azt a célt, amit Isten a teremtésben neki rendelt, hanem a próba nélküli tökéletességet ígéri neki. Azt akarja elhítenni vele, hogy próba nélkül, Isten

parancsa ellenére is el lehet jutni abban az állapotba, hogy az ember felett is elhangozhassék a megállapítás: íme minden igen jó.

Az Éden kertje óta minden kísértésnek ez a három eleme van. Először is azt akarja elérni a Kísértő, hogy ne lássuk azt, hogy Isten adott mindent, ami jó. Ezt ma is úgy teszi, hogy kegyetlen zsarnoknak akarja a Teremtőt feltüntetni, aki mindent, ami fontos és jó az élethez, megtilt. Ezt ma is úgy próbálja elérni, hogy a következményt letagadja és a tökéletesedés, a célhoz jutás feltételének az Isten által támasztott próbakő áthágását mondja. Ez a bűn értékcsereje. A kísértés értékeket tagad, szélsőségekbe visz, eltakarja a következményeket, és azt teszi az ember előtt kívánatosnak, amit Isten fenntartott önmagának. Amíg a törvény előbb ad, az első emberpárnak egy egész kertet, a kísértés eltakar. Csakugyan semmit nem ehetek? – kérdezte a kígyó. A törvény egy részt visszakért, a kísértés a tiltott fát teszi kívánatossá, a tökéletesedés feltételévé. A törvény elmondja a következményt, a kísértés letagadja azt. A törvény betöltése a szeretet, ami értéképítő, a kísértés célja a bűn, ami értékromboló.

Most jött el az asszony számára a döntő pillanat: a döntés ideje. Elfogadja-e a Kísértő értékrendjét, vagy pedig megmarad a Teremtő által alkotott rend pártján? A bűn nem a gyümölcs leszakítása volt, az csak a bűn megvalósulása, következménye volt, hanem az értékrend változás. Ez a Biblia szövegéből is kitűnik: „Az asszony úgy látta, hogy jó volna enni arról a fáról, mert csábítja a szemet, meg kívánatos is az a fa, mert okossá tesz: szakított a gyümölcséből, evett, majd adott a vele lévő férjének is, és ő is evett.” (3,6) Téves azt hinni, hogy ez a bűn az „étvágy bűne”. Inkább a látásmódé. Mászt látott jónak az asszony, mint amit Isten jónak mondott. Ebben a szemléletváltásban osztozott a vele lévő férje is. Ő is evett a gyümölcsből. A férfi is több mint gyanútlan félrevezetett. Legfeljebb számára az asszony volt a kígyó. Hagyták mindketten, hogy a látszat becsapja, félrevezesse őket. A bűn = visszajára fordult értékrend, ami kapcsolatot ront. Tönkreteszi Istennel, a másik emberrel és a világgal való kapcsolatunkat. Ezt igazolja a történet további része is.

A bűn első következménye a látásmódban nyilvánult meg. A bűn rontása a szemünkönél kezdődik: „Ekkor megnyílt mindkettőjük szeme, és észrevették, hogy mezítelenek.” (3, 7). Ha a héber kifejezést pontosan akarjuk fordítani, azt kell mondanunk: egyszer és mindenkorra tudták, hogy mezítelenek. A bűn illúziója szertefoszlott. Nem valaminek a megnyerését, hanem a legfontosabbnak, a biztonságának az elvesztését élték át. A mezítelenség a kiszolgáltatottság állapota. Ez az ember és ember közötti viszony megromlása. Egymásból csak a mezítelenséget látjuk, mert egymásnak ki vagyunk szolgáltatva. A Kísértő ígéretéből valami teljesebbé: ismereteket szereztek, előre léptek, de nem felfelé, hanem lefelé. A bűn az elkövetés előtt mindig jónak néz ki, de utólag mindig kiderül róla, hogy egyúttal ez a büntetés. E. G. White erről a lelki állapotról ezt írja: Isten parancsának „áthágása után Ádám eleinte azt képzelte, mintha a lét magasabb fokára jutott volna. De csakhamar rémülettel töltötte el bűnének gondolata. (...) Az egymás iránti szeretet békés egysége eltűnt és helyére a bűn érzete lopakodott, a jövő félelme, a lélek mezítelensége” (Pátriárkák és próféták. 38).

Amikor az első emberpár rádöbbsent a bűnre első dolga az volt, hogy ennek a következményét hárítsa el. Ebből kiderül, hogy nem csupán egymás előtt érezték magukat mezítelennek, hanem Isten előtt is. „Ezért fügefaleveleket fűztek össze, és ágyékkötőket készítettek maguknak.” (3, 7. m. r). A bűn ősi következménye, hogy nem a gyökértől, az Isten elleni lázadástól, a tragikus értékcserejtől akarok megszabadulni, hanem a következményeket akarom eltüntetni. Ez a törekvés motiválja a továbbiakban az első emberpárt. Nem baj, hogy megloptam Istent, csak ennek következménye ne látszódjon! Ennek érdekében én akarok valamit tenni, ami elhárítja a büntetést. Ebben az állapotban érzi az ember a legkevésbé Istenre utaltnak önmagát. Úgy gondolja, hogy maga le tudja győzni a bűnt és meg tud szabadulni a Kísértő fogságából.

A fügefalevélből készített körülkötő nagyon jó megoldásnak látszott, mégis az ember félni kezdett Istentől. A bűn értékrendje megtörte a Teremtő és a teremtmények eddig felhőtlen kapcsolatát. „Amikor azonban meghallották az ÚRisten hangját, amikor szellős alkonyatkor járt-kelt a kertben, elrejtőzködött az ember és a felesége az ÚRisten elől a kert fái között” (3, 8). Látszólag a kertben nem történt semmi változás. Isten közelített az emberhez, akit a maga képére teremtett. Látogatóba indul az emberhez, egy kis esti beszélgetésre. Isten belép az ember birtokába, amit Isten neki teremtett. De az ember menekült, mert életében történt valami olyan, ami elviselhetlenné tette Isten közelségét. A bűn elkövetésekor Isten szavát nem hallották, most meg kellett hallani az Úr hangját, hiszen az emberiségünk lényege az, hogy beszélgető viszonyban vagyunk Istenünkkel. De a bűn az embert rejtőzködővé tette. Isten meg akarja osztani az emberrel közösségét. Az ember meghallja, hogy Isten jön, és érthetetlenül menekülni kezd, mert fél attól az Istentől, aki az önmagával való közösségre teremtette meg az embert. Ez a bűnnek a nagy kontrasztja: mielőtt elkövetted, rettenthetetlenül bátornak érzed magad, miután elkövetted, a levélrezdülésre is összerettensz. Ez nem lét, hanem lelki bizonytalanság. Ádám nem a bűntől félt, ami életét, kapcsolatrendszerét tönkreteszi, hanem Istentől, aki teremtette őt és az egész világot. A bűnben lévő ember számára Isten léte ma is kibírhatatlan. Jobban bízott a kert fáiban, min t a kertet teremtő Istenben.

Isten nem hagyja az embert menekülni. Rákiált „Hol vagy?” (9. vers). Azóta is minden bűn után elhangzik Istennek ez a kiáltása. Ez ébreszt fel a bűn illúziójából. Nem tudom, hogy hol vagyok. Isten ezzel alkalmat ad az embernek arra, hogy őszintén mérje fel helyzetét. Nem azt akarta Isten Ádámától megkérdezni, hogy melyik bokor alatt bújlik, hanem azt, hogy rádöbbenjen valóságos helyzetére. Isten ma is kiszólít minden bűnöst a bokorból, mert meg akar szabadítani a bűntől. Csak az az ember tud megszabadulni, aki a bűn realitására, életet, kapcsolatokat rontó erejére rádöbben. Már a régi bibliamagyarázók is felhívták erre a figyelmünket. Rási vagyis Rabbi Salamon ben Izsák (1040-1105) már azt írta, hogy ezzel a kérdéssel Isten „időt adott Ádámnak, hogy visszanyerje öntudatát”. Mivel a bűn hamis értékrend, a bűneset tudatromboló, mert az ember érdekei ellen valót teszi értékke, céllá. A bűnben az ember önpusztító lesz. Mivel Isten a szeretet, soha nem mond igent az ember életét pusztító bűnre. Ezért minden bűnünk után a lelkiismeretünk segítségével megszólít bennünket Isten és az ősi „hol-vagy” mindig elhangzik. Nem maradhatunk némák.

Mit felel erre az ember? Mellébeszél. „Az ember így felelt: Meghallottam hangodat a kertben., és megijedtem, mert mezítelen vagyok. Ezért rejtőztem el.” (3, 10). Elmondja a tünetet, hogy az okot elhallgassa. Nem hazudik, igazat mond, csak nem tudja kimondani az igazat. Magyarázkodása a külső körülmények felsorolása: meghallottam, megijedtem, mezítelen vagyok, elrejtőztem. Csak a bűn ténye, az amit elkövetett az ember és ennek igazi következménye, hogy megszakadt az Istennel való bizodalmas kapcsolat, ez marad rejtve. Eddig az istennel való beszélgetés az ember kiváltsága volt, istenképűségének bizonyítéka. Most félelmes teher, ami menekülésre, rejtőzködésre indít.

Isten nem elégedik meg az ember mellébeszélésével. Tovább kérdez. „Ki mondta meg neked, hogy mezítelen vagy? Talán arról a fáról ettél, amelyről azt pancsoltam, hogy ne egyél?” (11. vers). Nem engedi meg Isten, hogy az ember újabb fügefalevélből gyártott körülkötőkkel rejtse el a bűn igazi okát. A mellébeszélés is bűn. Isten viszont a lényegre kérdez. Ki rontotta meg az Isten-ember közösséget, amire az ember teremtett? Mit tett az ember Isten parancsa, törvénye ellenére? Amíg a bűn pontos diagnózisát nem ismerem fel, addig nem tudok belőle meggyógyulni. A bűn más, emberellenes értékrendjét csak ekkor tudom legyőzni. Isten ezért kérdezett nagyon konkrétan. A második kérdés egy eldöntendő, amire igennel vagy nemmel szokás felelni.

De az ember továbbra is mellébeszél. Nem vállalja a felelősséget, hanem vádol. „Az ember így felelt: Az asszony, akit mellém adtál, ő adott nekem a fáról, és így ettem. Akkor az

ÚRisten ezt kérdezte az asszonytól: Mit tettél? Az asszony így felelt: A kígyó szedett rá engem, azért tettem”. (12-13.) A vádoló ember a saját felelőssége elől, mások bűnei mögé bújik. A stratégia egyszerű: nem én, hanem ő az ok. A férfi épp úgy mást látott jónak, mint felesége, mégis most őt okolja a bűnért. Éva sem a maga cselekedetéről beszél, hanem a kígyót okolja mindenért. Végző soron Isten lesz a bűnért felelős, hiszen ő teremtett. Ez a bűn értékcséréjének a legbiztosabb jele. Isten a bűn oka, nem mi emberek! Az asszony mást látott jónak, mint amit Isten jónak mondott, ennek, az lett a következménye, hogy nem jó a teremtett világ, nem jó a kígyó, nem az asszony sem. A bűnös mindig mások hibáiból, bűnéből akarja felépíteni a maga tökéletességének piramisát. Ez a törekvése viszont felrobbantja kapcsolatainkat, tönkreteszi a közösséget. Megszakad az Istennel való közösségünk. A szava elől rejtőzködünk. A társ ellenségé lesz, a legtökéletesebb házasságban is a felek szembekerülnek egymással és a természet is szembefordul velünk. A törvény minden közösség alapja, a bűn, a törvénytelenység, ezért minden közösség tönkretevéje. Mivel az ember a teremtés közösségének, harmóniájának a katalizátora, ha a közösségalkotó képessége, istenképiségének lényege tönkre megy, alkalmatlan lesz szerepének betöltésére.

A Biblia azt tanítja, hogy minden bűn magában hordozza a büntetését is. Isten nem önkényesen rendelte el a törvényeket, hanem a mi javunkra. Ha áthágjuk Isten parancsolatait, szembekerülünk a teremtés rendjével, és életünk válik lehetetlenné. Miután az ember bűne Isten és a világ előtt lelepleződött, szükséges volt az is, hogy megtanulja az ember, hogy mi a következménye annak, hogy az isten értékrendet a Kísértő értékrendjével cserélte fel. Ha ezt megértjük, akkor nyílik meg számunkra a kegyelem ajtaja. A kegyelem a bűn ellentéte. Amíg a bűnt elkövető ember menekül, a kegyelmes Isten az embert keresi. Isten szól, kérdez, az ember bújik, hallgat, és mellébeszél. A kegyelem reménysége Isten ítéletében lép elénk: megszólít, találkozik velünk, kérdez és tudatosítja a következményeket. Így írja le ezt a Szentírás: *”Akkor ezt mondta az ÚRisten a kígyónak: Mivel ezt tetted, átkozott légy minden állat és minden mezei vad közt: hasadon jár, és port egyél egész életedben! Ellenségeskedést támasztok közted és az asszony közt: ő a fejedet tapossa, te pedig sarkát mardosod.”* (3, 14-15).

A bűn következményét a kígyó büntetése szemléltet. A bűn nem megdicsőít, hanem megaláz. Áldás helyett átkot hoz. Így van ez a kígyónál is. Ezentúl hasán jár, port eszik, és alattomosan támadja az embert. De Istennek abban van a kegyelme, hogy van kiút. A kígyó törvénytaposóvá tette az embert, az Ember Fia pedig kígyó taposóvá lesz. Ez a büntetés az ember reménységének áruhája. Túlmutat a kígyón egészen az asszony magváig, aki a kígyó fejére tapos. Az asszony magva – Krisztus (Jel 21, 1-5. Gal 3,16,18). Ez az ítélet, mely ősszüleink füle hallatára történt, ígéret volt számukra. Krisztus győztes harcának ígérete. Ugyanakkor magába foglalta a bűn következményét, a szenvedést, a nagy küzdelem napi csatáit. Így a kígyó átka áldás lesz az ember számára. Nem véletlen, hogy ezt a verset nevezzük az ősevangéliumnak.

Az asszony bűne sem maradhat következmények nélkül. A bűn hivatásának gyakorlásában rontja meg az embert. A nőnél ez az élet továbbadása volt, míg a férfinél a munka, aminek tartalma a művelés és az őrizés, vagyis Isten teremtésének továbbfolytatása. *„Az asszonynak ezt mondta: Igen megnövelem terhességed fájdalmát, fájdalommal szüled gyermeked, mégis vágyakozol férjed után, ő pedig uralkodni fog rajtad.”* (3, 16.). Az ember kiesett a teremtés harmóniájából, feladatának teljesítése nem öröm többé, hanem fájdalom. A bűn ugyan nem tudta megakadályozni Isten parancsának teljesülését, amit a teremtéskor mondott: szaporodjatok és sokasodjatok, de ennek az isten feladatnak az örömét meg tudta rontani. A bűn igazi következménye a közösség felbomlása. Most az asszony is bekerül az uralom alá vetett teremtmények közé. A férfi adott nevet neki, Évának nevezi, ami talán egy hitvallás is, hiszen az élet (haja) szóból képzett név. A közösség úgy bomlik fel, hogy az

egyenrangú segítőtársból, uralom alá vetett alattvaló lesz. Ez nem csupán az asszony büntetése, hanem a társ után sóvárgó férfié is.

A bűn a férfi feladatteljesítését is megnehezíti. A munka édeni örökség, hiszen művelni és őrizni nem jelent mást, mint harmóniát teremteni, tovább folytatni a puszta és kietlen világ benépesítését, rendezését. Most ez a munka csak fáradtsággal folytatható. Ixsten így tárja fel a férfi bűnének következményét: *„legyen a föld átkozott temiattad, fáradtsággal élj belőle egész életedben! Tövist és bogáncsot hajt neked, és a mező fűvét eszed. Arcod verejtékével eszed a kenyeret.”* (17-19). A munkának még a bűn rontása tán is van erkölcsi haszna. Valamit őriz az Édenből. De mivel megváltozott az ember Istenhez és a másik emberhez való viszonya, nem marad meg az eredeti kapcsolata a teremtett világgal sem. „Ameddig Ádám hű volt Istenhez, uralkodott az egész természetén. De amikor fellázadt Isten törvénye ellen, az alsóbbrendű teremtmények az ő uralma ellen lázadtak fel. Az Úr nagy irgalmában így mutatta meg, mily veszélyes annak a legkisebb mértékben is a mellőzése.” (E. G. White. Pátriárkák és próféták. 34). A halál a bűn zsoldja, természetes velejárója. Az élet ezután nem más, mint az életre, a megváltóra való találás nagy alkalmá. Csak a megváltás építheti újra a megromlott közösséget.

Isten kegyelme ismét túlér a bűnön. A büntől lemeztelenedett embert Isten öltözteti fel. Bőrruhát készített az embernek. Nem maradhatott tovább az ember az Éden kertjébe. A belterjesen megművelt gyönyörű kertből kiűzetett a szántóföldre. A bűn következtében a teremtett világgal való közössége sem maradhatott az embernek változatlan. A megváltozott értékrendje alkalmatlanná tette az embert arra, hogy Istennel, az élet forrásával továbbra is ugyanolyan legyen a kapcsolata, mint a teremtéskor. Az Éden kapuját kerubok őrizték az embertől, a büntől. Az élet igazi alapja Ádám és Éva számra az eljövendő szabadító reménysége maradt.

Ez a fejezet a Biblia egyik kulcsfejezete. Benne van emberségünk nagy drámájának a képlete. Minden győzelmünk és minden vereségünk titka ebben van. Arra szolgál, hogy vele naponta átvilágítsuk életünket. A mi életünk is az Éden kertjéből indult, mi is fellázdunk Isten ellen s rajtuk is csak az asszony magva, az Ember Fia segíthet

NÓÉ NAPJAI

„Hit által kapott kijelentést Noé azokról a dolgokról, amelyek még nem voltak láthatók, és Istent félve és tisztelve készítette el a bárkát háza népe megmentésére. E hite által ítélte el a világot, és a hitből való igazság örökösévé lett.” (Zsid 11, 7)

A bűn nemcsak Isten és az ember, ember és a másik ember kapcsolatát teszi tönkre, hanem az ember és a világ harmonikus viszonyát is lehetlenné teszi. A Biblia nagyon modern szemlélete szerint az ember erkölcsi állapota és a természet világa összefügg egymással. Az ember morálisan is felelős a teremtett világért. Isten egy harmonikus, belterjesen elrendezett világot teremtett, de a bűn miatt kiűztünk a paradicsomból. Kain testvérgyilkossága tovább űzte az embert a szántóföldről a műveletlen földre. Az ember, védekezésül várost, mesterségesen rendezett világot akart építeni, de a bűn erkölcsi rondása a teremtett világra is kihatott.

A bűn egyetlen megoldása Isten ítélete, aminek mindig az a célja, hogy Isten törvényes jogrendjét helyreállítsa a világban. A világ nem tud önmagától meggyógyulni. Mivel a bűn értékrendje más, mint amit Isten eredetileg elgondolt és a törvényében kinyilatkoztatott, ezért Isten számon kéri az emberen kegyelmét. Ezt hívjuk úgy, hogy ítélet, vagy a Biblia által használt fogalommal: ez a vég. Isten pontot tesz az ember önpusztításának, világpusztításának

a végére. Ez a törvényszerűség az egyének életében éppen úgy megnyilvánul, mint a közösségek, vagy az egész földkerekség életében. A vég, nem Isten fenyegetése, hanem az ember igazi érdekeit szolgáló igazság helyreállítása. Benne nem Isten pusztít, hanem a kegyelem lehetőségét visszautasító ember pusztul el.

A Biblia első „vég”-története a vízözön, ami modellje lett Isten minden ítéletének. Az Újszövetség is többször beszél Nóéről. Jézus figyelmeztetésként említi Nóé napjait (Mt 24, 37-39. Lk 17, 26-27), mint az ítéletet megelőző kor lelki helyzetét. Nóét a Zsidókhoz írt levél a hit hősei közé sorolja, mivel ebben a korban hűségese tudott maradni Isten törvényéhez. (Zsid 11, 7). Péter apostol a vízözön isteni ítéletét egy új világ hajnalának tekinti, ami a keresztség előképe (1Pét 3, 20). Ugyanakkor nála a vízözön figyelmeztetés arra, hogy Isten bünt megsemmisítő ítéletét komolyan kell venni, és élni kell a meghirdetett kegyelemmel (2Pét 2, 5, 3,5-7).

A Biblia szerint nemcsak a világnak van végideje, hanem minden embernek, emberi közösségnek. De a vég soha nem egyéni, magános esemény, hanem közösségi. Ezért a vízözön története nem csupán az ősi világnak egy olyan eseménye, amit a történelem ismeretét szempontjából tudni kell. Bár a vízözönről a folklór tanúsága szerint szinte minden nép ősi hagyománya tud, a bibliai vízözön története nem történelmi feljegyzés. Éppen úgy, mint az őstörténet többi részének ennek is üdvösségtörténeti jelentősége van. Isten ítéleteinek modelljét tárja elénk. Az őstörténet alapozza meg Isten gondviseléséről, a törvényről, a kísértésről, a bűnről, a kegyelemről, a testvéri kapcsolatokról való ismereteinket. Ezért a vízözön történetében sem csak az esemény lefolyásának természettudományos vagy történeti valószínűségét kell vizsgálni, hanem a történetek teológiai mondanivalóját, üdvösségtörténeti lényegét.

A Biblia összes „vég-leírásának” négy lényeges eleme van. Az ember bűne miatt beáll egy hanyatlás, ami a természet, a társadalom és a vallásos világban anarchiához vezet. A második elem mindig az, hogy Isten ebben a helyzetben kinyilatkoztatja magát, hangsúlyosan meghirdeti a kegyelem lehetőségét. A harmadik elem az ítélet, ami véget vet az anomáliának úgy, hogy az ember sorsa benne mindig attól függ, hogy hogyan élt a kegyelemmel. A negyedik elem az új ég és új föld, vagyis az, hogy Isten egy új lehetőséget teremt. A vízözön történetének mondanivalóját is ennek a négy elemnek a pontos megismerésével tudjuk megragadni.

A vízözön a bűn eluralkodásának következménye. A bűn tönkreteszi az ember morális életlehetőségét. Az emberek a kegyelem útja helyett a pusztítás útját választják. A Biblia tömör, lényegre törő feljegyzése szerint – ami véleményem szerint azért ilyen, hogy ne adjon teret a mitológiai vagy akár a természettudományos spekulációknak – Nóé korában beállt egy erkölcsi zűrzavar, ami nem más, mint Isten teremtési rendjének tagadása. Isten ügye összekeveredett a bosszú, a kaíni gondolkodási mód elemeivel. Istennek fiai és az emberek fiai összekeveredtek. Az Isten fiain a Biblia azokat érti mindig, akik Isten szerint élnek Isten világához tartoznak. A Biblia szerint a fiú nem csupán testi leszármazást jelent, hanem valahová tartozást. Például a próféta-fiak, nem a próféták gyermekei, hanem a prófétai csoport tagjai (1Kir 20, 35. 2Kir 2, 3. 5,7).A bűnük nem a vegyes házasság, hanem a renddel szemben megvalósuló anarchia. *„A föld pedig mind romlottabb lett az Isten előtt, és megtelt a föld erőszakossággal”* (1Móz 6, 11). Újra megvalósult a teremtés előtti összevisszaság, pusztaság és kietlen lett a világ. Ami az ítéletben fizikailag megtörténik majd, az a lelkekben már jóval előbb megtörtént. A fizikai pusztulás csak követte a lelki pusztulást.

Mivel Isten az embert akarja megmenteni az anarchiától, az ítélet előtt mindig megszólal a kegyelem üzenete. Isten kinyilatkoztatja magát. Ez a kinyilatkoztatás tartalmában nem más, mint az a terv, ami az embert a bűn okozta válságból biztosan ki tudja szabadítani. Itt is ez történet: *„Amikor látta az ÚR, hogy az emberi gonoszság mennyire elhatalmasodott a földön, és hogy az ember szívének minden szándéka és gondolata szüntelenül csak gonosz,*

mezbánta az Út hogy embert alkotott a földön, és megsomorodott szívében”(1Móz 6, 6-7). Elhatározza Isten, hogy a bűn miatt a céltalanságba visszasüllyedt világot elpusztítja. Ez csak akkor következett be, amikor „*mindenki rossz útra tért a földön*”. (12. v).

„*De Nőé kegyelmet talált az ÚR előtt*” (8. v). De miért? A kegyelem nem az ember érdeme, hanem Isten ajándéka. De ez a kegyelem nem automatikusan jelenik meg Nőé életében, hanem meg kellett ezt találni. Három jellemző tulajdonság volt Nőének amiért fel tudta Isten őt használni arra, hogy Isten kegyelmének eszköze legyen. Elsősorban „*igaz ember volt*”. Az igaz emberség azt jelenti, hogy Nőé megfelelt Isten teremtéskor elgondolt céljának. Isten ma sem angyaloknak akar látni bennünket, csak embereknek, de úgy, ahogyan ő minket megteremtett. A másik jellemzője az volt, hogy „*feddhetetlen volt a maga nemzetségében*”. Feddhetetlen az volt, ami Isten céljainak megfelelt, legyen az áldozati bárány, vagy ember. Nőé tehát olyan ember volt, aki odaadta magát Isten céljainak. Ez csak úgy lehetett, ha a harmadik tulajdonság is meg volt benne. „*Az Istennel járt Nőé*” (1Móz 6, 9). Ez azt jelenti, hogy nem vendégségbe ment el egy-egy istentiszteleten a Teremtőhöz, hanem naponta ápolta vele a közösséget. Visszatalált ahhoz a közösséghez, amire Isten az embert teremtette.

Isten ezért tudta megosztani a tervét Nőével. Nemcsak a föld sorsának tudójává tette őt, hanem olyanfeladatot adott neki, amit még eddig sohasem tett: bárkát kellett építenie. Ez a bárka nem valami szépen kigondolt tengerjáró hajó volt, hanem egy három emeletes láda. Volt rajta felül ablak, oldalán ajtó. Nem a víz partján készült, hanem a puszta földön. Meglehetősen nevetséges alkotmány lehetett ez az óriás láda. Nőé a zsidó bölcssek szerint azért 120 évig építette ezt a megmentő ládát, hogy az embereknek ideje legyen a megtérésre. Pedig nem is ez mentette meg Nőé és családja, valamint a teremtett világ életét, hanem Isten felkínált szövetsége, ami engedelmisségen alapult. Nőé és a kortársak józan logikája ellenére be kellett menni ebbe a bárkába, aminek Isten zárta be és nyitotta meg az ajtaját. Vállalnia kellett a hit kiszolgáltatottságát. Ha Isten zárja be az ajtót, akkor Isten éltet adó ereje is ott van a bárkában. A cselekvés idejét, módját Isten szabta meg. Nem az történt, hogy Nőé Istentől kioktatva, bölcsen előrelátva cselekedett, hanem Istenre hallgatva engedelmeskedett. Isten kinyilatkoztatott ígéretének elfogadásánál mindig ez a két szempont a döntő. Isten megosztja az emberrel cselekvésének titkát, de ezzel a titokkal csak akkor tudunk élni, ha néki engedelmeskedünk. Ezért lett a bárka a megváltás előképe. (1Pét 3, 20).

Az ítélet bekövetkezett, ahogyan ezt Isten előre megmondta. Nem azonnal jött a vízözön, csak Nőé bárkába vonulása után hét nappal. Isten itt is hitet próbált. A hit -. Bizalom Isten iránt. Az ember fellázadt Isten rendje ellen, most a természet lázadt fel az ember ellen. A természet erői elsöpörték a gögös emberiséget. Csak Nőé és családja, a kis bárkába zárt világ maradt meg, a maradék. A többit eltemette a víz. Ez az ítélet a teremtéstörténet fordítottja. Ott a rendezetlenségből rend lett, itt a világ ismét pusztaság és kietlen lett.

De Istennek nem utolsó szava az ítélet. Ő nem büntetni akar csupán, hanem új életlehetőséget akar teremteni a maradék számára. Az ítélet a maradéknak teremt új életlehetőséget. Ki kell, hogy derüljön: Isten nem kegyetlen önkényúr. Ő értünk ítél, hogy ne legyen céltalan, értelmetlen az életünk. Isten szele lecsillapítja a vizeket (8, 1.) Ismét láthatókká válnak a hegyek, felszáradnak a gazdagon termő síkságok. A bárkából nem lehetett kilátni, csak felfelé. Ezt a helyzetet Nőé úgyis csak „*felfelé nézve*” tudta megérteni. Az elsőnek kibocsátott holló még nem talált helyet magának a földön és csak a harmadiknak elengedett galamb tért vissza olajággal, a béke örök szimbólumával. Ember és Isten, ég és a föld újra összebékült. Isten kiszólította a bárkából Nőét és családját, kijöttek az állatok és ismét elhangzott Isten parancsa: töltsétek be a földet. Nőé tudta, hogy az élet igazi föltétele nem a szerencse, hanem az Isten előtti meghódolás. Áldozatot vitt az Úrnak, hogy ezzel is kifejezésre juttassa, hogy övé a föld és övé rajta az ember is. És Isten szövetséget kötött az emberrel.

A Szentírás Isten meg-megújuló szövetségeinek könyve. Nem azért kell Istennek újra meg újra szövetséget újítani, mert ő meggondolta magát és más feltételeket akar szabni az ember elé, hanem azért, mert az ember válik hűtlenné Istenhez. Istennek újra meg kell erősíteni azt, hogy neki az a célja, hogy az ember legyen a föld ura, nem pedig a bűn anarchiája. Ma is az a célja, hogy „szaporodjatok, sokasodjatok és töltsétek be a földet” (9,1). De Isten nem mentesíti az embert a bűn következményeitől. A megbomlott harmóniát egyre nehezebb lesz helyreállítani. „Féljen és rettegjen tőletek minden földi állat és minden égi madár, kezetekbe adom őket minden földi csúszó-mászóval és a tenger minden halával együtt” (9,2). Most már a mező zöld fűvén túl az állatokat i ededelül kapta az ember. Egyedül a vér, az élet hordozójának tilalma utal arra, hogy Isten az élet ura, az élet védelmezője (9:3-7). Isten szövetségének ígéret a tartalma: nem pusztítja el többé vízőzönnel a földet. Ennek a jele a szivárvány.

De tud-e élni a megmentett, bárkát építő Nőé a neki adott kegyelemmel? Le tudják-e győzni a reájuk leselkedő kísértéseket? Az ítélet után Isten áldása kiteljesedik a földre, ami újra népesedni kezd. De a régi tapasztalatok, a régi győzelmek nem mentenek meg minket a mindennapok kísértéseitől. Nőéből, a föld szolgájából a föld embere lesz. Az emberi élet – út. A tegnapi győzelmek nem elegek a mai győzelmekhez. A Biblia reális könyv. Nőé is hozzánk hasonló ember. Nemcsak hitének titkát, hanem botlását, bűnét is feljegyzi a Szentírás (1Móz 9, 18-27). Józantalanúsága, szenvedélye őt is megalázta. Az Éden kertjének jó és gonosz tudása fájának helyére a szőlő lép. Benne ott van Isten áldása és a kísértés lehetősége is épp úgy, mint a paradicsomkertben. Isten áldásával józanul élni kell tudni.

De ez a Nőé botlásról szóló történet másért is tanulságos. Isten előtt nemcsak a mi gyarlóságaink, botlásaink számítanak, hanem a csetlő-botló emberek egymással való kapcsolatát, egymáshoz való viszonyát is figyelemmel kíséri Isten. Az apját megcsúfoló Hám bűne Isten ítélete alá esik. Soha nem rendeltettünk arra, hogy a másikat megszegényítsük, emberségében megalázzuk. A mások bűne nem tesz jobbá minket. De csak a szeretet tud sok vétket eltörölni.

A vég idején élünk, Nőé napjaiban, szoktuk mondani. Ez a mi számunkra is négy dolgot jelent. Látnunk kell az anarchiát, a teremtő Isten rendjének belső meggyengülését, ami nemcsak az emberi társadalmat, az ember és ember viszonyát, hanem az ember és Isten, ember és a természet viszonyát is tönkreteszi. Ezért ítél az Isten. Ugyanakkor Isten azt akarja, hogy az örökkévaló evangélium, az ég közepén hirdettessen (Jel. 14, 6), mert Isten minden ítéletének lényege, a meghirdetett kegyelem számonkérése. De annak a hitbéli elfogadása is fontos, hogy Isten nem elégszik meg félmegoldással. Nem köt kompromisszumot a bűnnel, hanem megítéli azt. Ha élek Isten kegyelmével, akkor az ítélet üzenete a szabadulás jó híre lesz az én számomra. Végül, azt is tudni kell, hogyha igazán hiszünk, akkor nem a világ végét várjuk, hanem a világ isteni megújításában, az új teremtésben reménykedünk. Ezért optimista hit a kereszténység.

GEDEON, AKI NEM TUDTA, HOGY ERŐS

„Azután eljött az ÚR angyala, és leült Ofrában a cserfa alatt, amely az Abiezer nemzetséghez tartozó Jóásé volt. A fia, Gedeon, éppen búzát csépell a présházban, hogy megmentse Midján elől. Az ÚR angyala megjelent előtte, és így szólt hozzá: Az ÚR veled van erős vitéz! Gedeon azonban ezt mondta neki: Kérlek, Uram, ha velünk van az ÚR, miért ért bennünket mindez? Hol vannak mindazok a csodák, amelyekről atyáink beszéltek nekünk, hogy hogyan hozott ki bennünket az ÚR Egyiptomból? Most meg eltaszított bennünket az

ÚR, és Midján kezébe adott! Az ÚR ekkor odafordult hozzá, és azt mondta: Menj, és a te erőddel szabadítsd meg Izráelt Midján markából! Én küldelek téged! Gedeon ezt mondta neki: Kérlek, Uram, hogyan szabadítsam meg Izráelt? Hiszen az én nemzetségem a legszegényebb Manassében, és én a legkisebb vagyok atyám házában. Az ÚR így válaszolt neki: Majd én veled leszek, és úgy megvered Midjánt, mintha csak egy ember volna” (Bír 6, 11-16).

A hitbeli feledékenység az Istennel kapcsolatba kerülő ember egyik jellemző tulajdonsága. A honfoglalás után az Ábrahámnak adott ígéret, a pusztai vándorlás nagy hiterősítő tapasztalatai hamar feledésbe merültek. Izráelnek generációnként újra meg kellett tanulni, hogy Isten az egész életünk ura és őt minden dolgunkban tapasztalhatjuk. A mai kereszténység is hasonló helyzetben van. Istenről csak személyes életünk csődje közepette akarunk tudni. Nem Istent akarjuk követni és megtalálni mindennapjainkban, hanem csupán saját terveink kivitelezéséhez akarjuk felhasználni végtelen erejét. De Istent ma sem lehet kisajátítani.

Gedeon kora is hullámvölgy volt Isten népének életében, hiszen „*Izráel fiai azt cselekedték, amit rossznak lát az ÚR*” (Bír 6, 1). Istennek nem is a mi bűneinkkel van igazán baja, hanem helytelen szemléleti módunkkal. Újra és újra elhitetjük magunkkal, hogy Isten annyira elfoglalt, hogy nem lát minket, nem is figyel ránk, ezért a háta mögött el lehet követni „célzerűnek” gondolt bűneinket. Isten nem kényszeríti rá önmagát az emberre, neki szabadon hátat lehet fordítani. Ekkor viszont nem az következik, hogy a mindenség Ura haragosan büntet, csak leveszi rólunk oltalmazó kezét. Nem ő büntet, hanem mi bújunk ki kegyelmének védő palástja alól. „*Ezért az ÚR Midján kezébe adta őket hét esztendőre*” (6, 1). Isten nem alkalmazott erőszakot népével szemben, de csak addig oltalmazta őket, míg számukra ő volt a felhő és a tűzoszlop, ami védelmezett, oltalmazott az ellenségtől, amíg engedelmesen követték, amíg vezethette őket.

„*Midján pedig kemény kézzel bánt Izráellel. Izráel fiai rejtekhelyeket készítettek maguknak a hegyekben, meg barlangokat, és hegyi erődöket Midján miatt*” (Bír 6, 2). Érdekes, hogy a megszorult, Istentől önmagát függetleníteni akaró ember mindig saját magára hagyatkozva akarja magától elhárítani a bajt. Nem felfelé keresi a kiutat, hanem inkább rejtekhelyeket készít és barlangokat épít. A gyógyulás lehetősége készen van Istennél, de az embernek kell megtalálni a romlás okát. Ha Isten automatikusan segítene, akkor a bűn súlya eltűnne előlünk. Mindig csak a bajtól, a következménytől akarunk megszabadulni és nem az októl. Nem Midján az igazi ellenség, hanem a hitetlenség, az Isten szövetségi rendjének megtagadása. Izráelnek fel kell ismernie azt, hogy a Midján kezében is, az Isten kezében vannak. Ha Isten nélkül akarjuk megoldani a próbáinkat, ma sem fog más történni, mint Izráel esetében. „*Mert valahányszor Izráel vetett, Midján, Amálék és más keleti törzsek rájuk törtek. Ott táboroztak, és tönkre tették a föld termését*” (6, 3-4). Ha Isten oltalmazó kegyelmének védőpajzsa mögül elkalandozunk, életünk gyümölcse válik kérdésessé. Az ellenség mindig a termést pusztítja. Midján nyomában ott terem a többi ellenség is. Ennek testi-lelki romlás a következménye. Az élet lehetetlenné válik, nem marad élelem Izráelben.

Az embernek nem természete, hogy a bajban felfelé nézzen. Sajnos, mi legtöbbször olyan „jaj Istenem” keresztények vagyunk. Csak akkor kezdünk imádkozni, amikor nyakunkon van már Midján. Amolyan „pánik-keresztények” vagyunk. Így volt ez Gedeon korában is. „*Amikor igen elszegényedett Izráel Midján miatt, az Úrhoz kiáltottak segítségért Izráel fiai*” (Bír 6, 6). Az imádság nem változtatja meg Istent, nem arra szolgál, hogy Isten a tervét korigálja. Az imádság akkor éri el a célját, ha bennünket tesz mássá. Ezért az ima nem akaratátvitel, hanem akaratátvétel. Az ima azért nyit teret Istennek a cselekvésre, mert az eddig menekülő ember, ismét figyelni kezd Isten szavára. Ezért az Úr prófétát küld. A

szabadulás útja egy öntudatosulási folyamat, ami az emberben, hármaskérdésre keresett válasszal indul: miért engedte meg Isten, mire akar megtanítani, és hogyan akar tovább vezetni? Ezeknek a válaszoknak a megkereséséhez kell a próféta. Ehhez viszont emberi megoldásainknak kudarcba kell jutniuk.

A próféta nem jós, nem a jövő tudósa. Ő az Isten embere, vagyis a menny és a föld teremtőjéről jelen időben tud beszélni. Nem arra van szüksége a népnek, hogy a dicsőségesnek remélt jövő álmoképét fesse a szenvedő nép elé. A próféta azt tudja, hogy Isten hogyan látja a nép helyzetét, ezért „látó”. Azt a nagyon fontos dolgot tudja, hogy a kivezető út, felfelé van. A jelen összevisszaságát szinkronba tudja hozni Isten tervével. Ahhoz a felismeréshez segít hozzá, hogy a nép - és minden ember - sorsa attól függ, hogy rádöbben-e arra, hogy az egyetlen megoldása az, ha beleépül élete az Isten tervébe. Ezért így prédikál ez a névtelen próféta: „Így szól az ÚR, Izráel Istene: Én hoztalak ki benneteket Egyiptomból, kihoztalak a szolgaság házából, kimentettelek benneteket az egyiptomiak kezéből és elnyomóitok kezéből, kiűztem azokat előletek, és nektek adtam országukat” (Bir 6, 8-9). A próféta először mindig emlékeztet. A hit nem más, mint megértett tapasztalat. Mindenki tudta Izráelben hogy Egyiptomból vonult ki a nép, közszájon forgott a Vörös tengeri szabadulás története, de azt felejtette el a nép, hogy a történetek mögött Isten állt. A hitbeli megújulásnak ezért az első feltétele, az egészséges emlékezés helyreállítása. Istenben csak úgy lehet bízni, ha tudom és felismerem, hogy ő volt az, aki eddig is cselekedett. Ezért fejezi be a próféta így Isten üzenetének tolmácsolását: „és ezt mondtam nektek! Én, az ÚR, vagyok a ti Istenetek! Ne féljétek az emóriai isteneit, akiknek a földjén laktok! De nem hallgattatok szavamra” (6, 10). Isten semmi újat nem üzen, hiszen ez nem más, mint az első parancsolat megisméltelése (2Móz 20, 2-3). A próféta nem újabb és újabb igazságokat tár fel, hanem az okok feltárásával, az út kijelölésével a megoldást segíti elő. Ha nem látunk előre, akkor nézzünk felfelé, és rögtön bízni kezdünk abban, aki az úton addig is elkísért.

Izráel a maga feje után ment és csődbe jutott. Isten vezetése helyett, a saját elgondolásaik szerint cselekedtek. A próféta igehirdetése nyomán látni kezdi a nép, hogy hol rontotta el, hogy mi az ellenség támadásának az igazi oka. Ez megnyitja az Úr cselekvése előtt az utat. Meg kell tanulnia a népnek, hogy az Úr ügye akkor is előre megy, ha a látszat más. Ő sohasem a mi stratégiai elgondolásaink szerint cselekszik. Mindig keres egy olyan embert, akit mindenki alkalmatlannak ítél, és aki magát is erőtlennek tartja a feladat elvégzésére. Ilyen ember volt Gedeon.

Gedeon története egy köszöntéssel kezdődik. Eljött az Úr angyala, aki egy egyszerű vándornak látszott és Ofrában a cserfa alatt ráköszönt Gedeonra. A birtok az Abiézer nemzetségéhez tartozó Jóásé volt, és Gedeon lopva, hogy az ellenség észre ne vegye, a préházban csépelte a búzát. Mentette a menthetőt Midján elől. Isten nem passzív, otthon vagy a templom hűvös csöndjében sóhajtozó embert választ. Az angyal megjelenésekor bizonyára megijedt Gedeon, hiszen nem nagyon szerette volna, ha kitudódik az, amit tesz. De az Úr angyala ráköszönt: „Az ÚR veled van, erős vitéz” (6, 12). Igaz volt-e, amivel köszöntötte Gedeont? A titokban, a rezzenő falevélről félve dolgozó Gedeon minden volt, csak erős férfi nem. Lehet, hogy még elfojtott álmaiban sem gondolta magáról, hogy erős, az ellenség legyőzésére is alkalmas ember. Mégis Isten őt választotta, mert kész volt tenni.

De Gedeon szívében nemcsak kicsinyhitűség, hanem a hitelenség konfliktusa is ott húzódott. Ezért így kérdezte – hitelenségét nem tagadva - az angyalt: „Kérlek, Uram, ha velünk van az ÚR, miért ért bennünket mindez? Hol vannak azok a csodák, amelyről atyáink beszéltek nekünk, hogy hogyan hozott ki bennünket az Úr Egyiptomból? Most meg eltaszított bennünket az Úr és Midján kezébe adott” (6,13). A hitelenség nem Isten elméleti létének tagadása, hanem jelenlétének fel nem ismerése. Gedeon nem az atyák bizonyágtévő szavaiban kételkedett, hanem abban, hogy Isten a jelenben is éppen úgy munkálkodik, mint a múltban. Csak a hitünk gyengült meg és nem Isten keze lett rövidebb.

Így gondolkodott Izrael többsége Gedeon korában. Isten ezért nem egy rendíthetetlen hithőst vagy egy álmodozót választott ki, hanem egy köznapi embert, aki Isten előtt vállalja gyengeségét. A menny és föld teremtője meg akarta mutatni, hogy Isten az, aki a szabadulást adja. Ehhez nem hősiesség, hanem engedelmisség szükséges. Ezért válaszol így Gedeonnak az angyal: „*Menj, és a te erőddel szabadítsd meg Izraelt Midján markából! Én küldelek téged!*” (14.). Megdöbbenő ez a válasz. Isten nem új erőt akar adni, hanem azt akarja, hogy a meglévőt használjuk az ő akarata szerint. Isten cselekedni akar, szolgát küld, akinek oda kell magát adnia a küldetés teljesítésére. Istennek szüksége van a teljes emberre, de a győzelem, a szabadulás reménységét nem a küldött alkalmassága biztosítja, hanem Isten elküldő szava, amely képessé teszi Gedeont a szolgálatra. Ha Isten velünk van, akkor a mi törekeny erőnk is elegendő a győzelemhez. De az ő jelenlétének tudatában mindig meg kell erősödni. Ezért hangzik el az Úr szájából a küldetést megerősítő mondat.

Gedeon nem hőködik, nem húzza ki büszkén magát, és nem mondja azt, hogy na végre, felismerte valaki, hogy én vagyok az alkalmas szabadító. Gedeon azért volt alkalmas a szolgálatra, mert tudott kételkedni önmagában. Ez tesz bennünket képessé arra, hogy ellássunk egészen Istenig. Ezért Gedeon kérdez, feltárja kicsinyhitűségét. „*Uram, hogyan szabadítsam meg Izraelt? Hiszen az én nemzetségem a legszegényebb Manasséban, és én a legkisebb vagyok atyám házában*” (15). Gedeon egyszerre látja a maga erőtlenségét és Isten küldő parancsának kötelező erejét. Isten meghagyja szolgáját a legkisebbnek, mert Ő akar győzni. Ha az Úr szólott menni kell, de az utat nem látja a szolgálta. Törzsében, családjában nem teszi lehetővé a helyzetet, hogy ő legyen a szabadító.

Mit válaszol Gedeon kétkedésére Isten? „*Majd én veled leszek, és úgy megvered Midjánt, mintha csak egy ember volna.*” (16.) Gedeonnak, Izraelnek és a mai kereszténységnek azt kell megérteni, hogy nem abban van a győzelem titka, hogy milyen nagy dologra vagyunk képesek, mi az amit tenni tudunk Istenért, hanem az, hogy mennyire tudunk együtt maradni az Úrral. Izrael pontosan azért nyomorodott meg, mert elfordult az Úrhoz. A győzelem kiharcolásáért korábban is mindent megtettek az Izraeliek, de ők nem voltak az Úrral. A győzelemhez nem jó fegyver, vagy meggyengült ellenség kell, hanem Isten jelenléte.

Ezzel a kételyek nem múltak el Gedeon szívéből. Vajon tényleg az Úr volt az az ismeretlen idegen Ofrában a cserfa alatt? Ezért jelt kért. A jel, a csoda nem szül hitet, de a jel meglátása mindig a hit, az Istenben vetett bizodalom próbája. Isten nem ad feleslegesen jelet. Ha nincs hited, felesleges dolog a jelkívánás. Gedeon érdekesen kér jelet. Így szólítja meg az angyalt. „*Ha elnyertem jóindulatodat, add nekem valami jelét annak, hogy valóban te beszélsz velem!*” (17). Gedeonnál a jel nem a hitet pótolja, hanem a meglévő hitet, bizodalmat erősíti. Ezért ajánlja a következőket: „*Ne távozz el innen, míg vissza nem jövök hozzád, míg ki nem hozom ajándékomat, hogy eléd tegyem!*” (18). Gedeon kész az áldozatra és ezért nem üres csodát, meggyőző természetfölötti eseményt vár, hanem az áldozatának az elfogadását. Úgy látja, hogy a jel lényege az elfogadásban van. És nem csalódott. Az angyal megvárta és kinyújtott botja érintése nyomán elhamvadt az áldozat.

A jelek erőt adtak Gedeonnak. A mai ember Isten jelenlétének valóságát veszítette el, ezért a jel a véletlen váltófogalma lett. Hit helyett hitelveket hiszegetünk és néha, ha valami megijeszt, gyakorolgatjuk, s közben nagy terveket készítünk arra, hogy hogyan fogjuk Isten tervét diadalra juttatni. Gedeon azzal kezdte, amit tehetett. Lerontotta apja Baal oltárát éjjel, mert nappal még félt az Úrért cselekedni, és áldozatot mutatott be az Úrnak. Nem erőre, újabb és újabb jelekre várt, hanem megtette a kicsit még akkor is, amikor életét kellett rátenni Isten ügyére. A döntő fordulat Gedeon apjának szavaiban mutatkozott meg, aki az oltárromboló Gedeon halálát követelő népnek ezt mondta: „*Ti akartok perelni Baalért? Ti akarjátok megmenteni őt? Aki perbe száll érte, az meg fog halni reggelig! Ha Isten ő, akkor pereljen ő magáért, amiért lerombolták oltárát.*” (Bir 6, 31-32). A néma, tehetetlen

istenekben való hit állja ma is útját az Igaz Istenben való hitünknek. Igaz, hogy ezeket az isteneket ma nem Baalnak (= Úr) hívják, hanem pénznek, sikernek, társadalmi elismerésnek. Aki a saját magáról elhitt illúziói miatt, nem hagyja szóhoz jutni Istent, az félni fog mindentől. Isten csak akkor tud értem harcolni, ha a kicsin hű vagyok.

Eljött a nagy csata ideje. Midján, Amálék és a keleti törzsek rátámadtak újra Izraelre. A helyes útra találás még nem a győzelem. Gedeont, akit az Úr felruházta lelkével, hadba szólította először a maga nemzetségét, de most már a többi törzsekből is jöttek támogatók. Mivel tudta, hogy nem neki kell az Úrért tenni valamit, hanem a ÚR akar cselekedni, amiben ő csak eszköz, újra jelt kér. Ez nem a hitelenség megnyilvánulása, hanem a saját cselekedeteire építő, az „Úrért” (valójában az ÚR helyett) cselekedni akaró emberi gondolkodásmód elhárítása. Gedeon nem szeretete volna a saját terveit, vágyait az ÚR terveként feltüntetni. És Isten kétszer is jelt adott. (Bir 6, 37-40). Gedeonnak indulni kellett. Tudta, hogy csapatai gyengébbek, mint az Izraelre törő, sokat próbált, sok győzelemben edzett ellenfél. Mégis, a maga erejével vállalta a kockázatot. Elindult a csataterre.

Isten most váratlanul közbeszólt. *„Akkor az ÚR ezt mondta Gedeonnak: Sok ez a nép, amely veled van, nem adhatom kezükbe Midjánt, különben még így fog dicsekedni velem szemben: az én kezem szabadított meg engem!”* (Bir. 7, 2). Ezért az Úr parancsára kihirdette Gedeon, hogy a gyávák, akik félnak az ellenségtől szabadon hazatérhetnek. Ez még érthető próba volt. De Isten tovább szűkítette a kis csapatot. Egy egészen különös próbát adott. Az döntötte el, hogy ki marad a kis csapatba, hogy hogyan ittak a katonák a patakából. (Bir 7, 4-8). Stratégiaileg mindenképpen értelmetlen volt ez a próba. De isten meg akarta mutatni azt, hogy a kevés is sok ott, ahol Isten cselekszik. Ez az a pont, ahol mi, laodiceai hívők vakok vagyunk. Nem látjuk azt, hogy Isten nem látványos sikerekhez akar segíteni minket. Ő mindig rangrejtve van jelen a nagyküzdelemben. Nem a dicsőség látszatát kedveli. Az Ő szava ma is halk, csendes szó. Meghalljuk-e az Ő szavát?

Isten megengedi, hogy népe igen megnyomorodjék, hogy cselekedni tudjon vele. Mi sokszor „nagyszerű”, korszerű terveinkkel torlaszoljuk el Isten útját. Istennek erőfeszítésébe kerül, hogy emberi terveinket megszügyenyítse. Mi sokszor összegyűlünk, mert azt várjuk, hogy nekünk szépet, lelkesítőt és elandalítót mondjanak, mert a valóság előtt akarunk elmenekülni. A misszióknak nem az a kérdése, hogy Isten hogyan fogja elvégezni azt a munkát, amit ő erőre megmondott, hanem az, hogy saját terveink helyett el tudjuk-e fogadni azt a tervet, amit Ő szánt nekünk. A prófétai ígék nemcsak a világ állapotáról, hanem a mi helyzetünkről is beszélnek. Az öt balga szűz azért késett el a menyegzői lakomáról, mert azt gondolta, hogy a vőlegény késik és képtelen volt a vőlegény terve szerint várni. Krisztus visszajövetele előtt Isten népe sokszor azt gondolja, hogy elhagyta az Úr, egyedül maradt (És 49:14), még az is megfordul fejében, hogy *„hiábavaló Istent szolgálni”* (Mal 3, 23-16). Isten újat akar cselekedni és ennek elfogadásához, a mi erőnkkel kell elindulni, ma. Ez az egyetlen reális megoldás.

NAÁMÁN HITE ÉS A RABSZOLGA LEÁNY.

„Naámán visszatért egész kíséretével az Isten emberéhez, hogy nincs máshol Isten az egész földön, csak Izraelben. Most azért fogadj el ajándékot szolgádtól! De ő így felelt: Az élő ÚRra mondom, akinek szolgálatában állok, hogy nem fogadok el semmit! Bár unszolta, hogy fogadja el, de ő hajthatatlan maradt. (2Kir. 5, 15-16.)

Ez az egyik legérdekesebb prófétai történet Ószövetségből. Isten cselekedetéről szól, amit emberek hitén, aggodalmaskodó kicsinyhitűségén, a próféta bátor engedelmségén keresztül valósul meg. A legfontosabb tanulsága a történetnek az, hogy Isten rangrejtve itt van közöttünk és előítéleteinket, emberi kicsinyhitűségünket legyőzi. Őt nem lehet privatizálni, nem lehet csupán egy nemzet istenének tekinteni.

Isten cselekvésének titkáról szól ez a történet, ami emberi, kis cselekedeteinkben belerejtve lép be világunkba. A 21. századi ember számára ez az Isten - ismeretlen. Mi eget-földet rázó csodákban keressük Istent, és nem látjuk meg a halk, szelíd szó Istenét. A magunk köznapi világának kisebb-nagyobb eseményei takarják el őt előlünk. Ma a Krisztusról való bizonyágtévést, sok fáradozást igénylő professzionális tevékenységnek tartjuk. Azt gondoljuk, hogy különböző „világmegváltónak” hitt eszközökre van szükségünk ahhoz, hogy Jézusról bizonyágot tegyünk. Ez az egyik oka annak, hogy Jézus eltűnik Jézus mindennapi életünkéből. Dogmává, elérhetetlen példaképpé lesz számunkra és egyre elgondolhatatlanabb lesz számunkra az, hogy nálunk az ő követőivé kell lenni a mindennapokban.

Ebben a történetben csupa hétköznapi dolog történt. Kövessük sorba az eseményeket. Izrael nehéz időket élt. Északi szomszédja, az arám királyság megerősödött és szolgává tette az északi királyságot. Rabló csapatok fosztogattak és elvitték, ami elvihető. Így került egy kisleány hadizsákmányként az arámok közé rabszolgának. Bizonyára sokat búsongott sorsa fölött. Nehezen tudta elfogadni Isten kezéből azt, ami vele történt. Nehezen érezte át, hogy idegen földön is, rabszolga sorban is minden dolgában Isten szolgálja az ember. A mindennapi kötelességteljesítés nem a megélhetéshez tartozó szükséges rossz, az édeni bűneset átka, hanem lehetőség Isten kezében, hogy őt szolgáljuk a mindennapokban.

A kislány rabtartó gazdája Naámán volt, akiről érdekes dolgot jegyez fel az írás: *„Naámán, az arámok királyának hadseregparancsnoka, nagyra becsült ember volt ura előtt, és tekintélyes, mert általa szabadította meg az ÚR Arámot”* (2Kir 5, 1). Bizonyára ennek az igének az első olvasói is szent borzadállyal olvasták ezt a feljegyzést. Hallatlan dolog azt mondani, írni egy zsidónak, hogy a halálos ellenségnek tekintett Arámot, az ÚR, vagyis Jahve szabadította meg, és ezáltal, Naámán az Isten szolgálja! Nehéz volt ezt Izraelben elhinni. Ez a Naámán, aki *„erős vitéz volt, bélpoklos lett”*. Bizonyára minden zsidó úgy gondolta: lám, ez a zsarnok rabszolga-szedőnek a büntetése. Isten így szolgáltat igazságot népének.

De a rabszolga-kislány, akinek még a nevét sem tudjuk, másképpen látott. Ez a kislány tudta, hogy hinni nem lehet valaki ellenére, a szeretetet tagadva. A bajbajutottnak nem a korábbi bűneit kell emlegetni, a szolgálatot azzal sem szabad elkerülni, hogy megmagyarázzuk: most Isten bünteti őt a korábbi bűnéért. Mindent Isten enged meg valamiért. Az én feladatom a másik ember javára élni. A jó munkálása mindig kis dolognak tűnik. *„Bárcsak eljuthatna az én uram a samáriai prófétához, az majd meggyógyítaná bélpoklosságából”* (3. vers). Ez csak egy óhajtás, egy kis jóakarát, de ez mozgatja az egész történetet.

Ennek a történetnek van egy második csodája. Egy rabszolga-leány jóakarátú óhajtása megmozgatja az emberek jóakarátát. Nemcsak a rosszakarat, hanem a jóakarát is lehet ragályos. Hamarosan eljutott a királyi udvarba is a hír: van egy samáriai próféta, aki tud segíteni. Az arámi király a maga módján akar segíteni kedvelt hadvezérének. *„Menj csak el – mondta a király Naámánnak – én meg levelet küldök Izrael királyának”*. Így indult Naámán útnak. Mivel Izrael ekkor Arám hűbérese volt ez a levél diplomáciai védelmet jelentett. Naámán be akarta biztosítani magát, ezért *„vitt magával tíz talentum ezüstöt, hatezer aranyat, meg tíz rend ruhát”* Töménytelen kincs volt ez. Naámán értékrendje szerint ez, az anyagiak, a pénz kell a gyógyuláshoz.

A hajdan győztes hadvezér így érkezett Naámán Izraelbe. *„Átadta a levelet Izrael királyának, amely így szólt: Most, amikor ez a levél hozzád érkezik, kérlek, kérlek, hogy gyógyítsd meg bélpoklosságából szolgálmat, Naámánt, akit hozzád küldtem!”* (6. vers). A

levél óriási riadalmat váltott ki az izraeli királyi udvarban, hiszen itt nem a szeretet, hanem a politika nyelvét beszéltek. Úgy tűnt, hogy az Isten felé vezető jóakarát-lánc itt megtörik. Csak a névtelen kislány tud a hit szemével látni, a királyi udvar, nem. Ahonnan eltűnik a szeretet, ott a félelem és a pánik veszi át az uralmat. A királyi udvarban is ez történt. *„Amikor Izrael királya fölolvasta a levelet, megszaggatta a ruháját, és ezt mondta: Hát Isten vagyok én, aki megölhet és életre kelthet, hogy ideküld ez énhozzám egy embert, hogy meggyógyítsam bélpoklosságából?! Értsétek és lássátok meg, hogy csak ürügyet keres ellenem”* (7. vers). A királyból hiányzott a segíteni akaró jóindulat, így nem látott el Istenig. Csak a maga tehetetlenségét látta, és ott is rosszindulatot sejtett, ahol csak jóindulat volt. Azt gondolta, hogy most neki kell cselekedni Isten helyett is. A maga tehetetlenségét látta, Isten véghetetlen hatalma helyett. Nem tudta elfogadni, hogy Istennek száz útja van, ahol mi egyet sem látunk. Csapdát látott ott is, ahol Isten csodálatos lehetőségeinek ajtaja nyílt meg.

Felfelé nézni csak a próféta taníthat meg, hiszen ez a szolgálata, ezért rendelt Isten prófétákat. *„Amikor Elizeus, az Isten embere meghallotta, hogy Izrael királya megszaggatta ruháját, ilyen üzenetet küldött a királynak: Miért szaggattad meg a ruhádat? Jöjjön ide hozzám az az ember, és tudja meg, hogy van próféta Izraelben!”* (8. vers). Aki nem tud felfelé nézni, az képtelen lesz tovább mondani a jó hírt. Aki Isten lehetőségeit nem ismeri fel, az kétségbeesik. De Isten nem akarja, hogy az Izraeli király hitetlenségén zátonyra fusson Naámán megmentésének ügye. Az evangélium úgy sokszor kacskaringósnak tűnik, de végül célba ér. Isten elküldi hát a királyhoz a prófétát. És Naámán útja tovább vezet.

„Ezért Naámán elment lovával és kocsijával, és megállt Elizeus házának a bejáratánál” (9. vers). A próféta és Naámán egymásra talált. De Isten gyógyító kegyelme soha nem automatikus. A gyógyulást nem a csodagyógyító, nem a csillagok együttállása, vagy egy természetfeletti képességű, Isten erejével rendelkezni tudó ember hozza, hanem Naámán Istenbe vetett hite. Nincsen hit viszont próba nélkül. Ahhoz, hogy hinni tudjak, meg kell hogy szabaduljak saját, jól elgondolt elképzeléseimtől. A hit – bizalom, nem a gyógyulásban és nem a közbenjáró prófétában, hanem abban az Istenben, aki nem függ sem a kocsitól, sem a kincseimtől vagy a lovamtól. Ezért Istennel az alázatos engedelmség kapcsol össze. Az alázatosság az a készség, ami kész a maga véleményét feladni azért, hogy Isten egyszerű és biztonságos útja életemben is célba érjen.

Naámán történetében itt egy váratlan, de sorsfordító mozzanat következett. Nem Elizeus jött a megtérni szándékozó magas rangú vendég fogadására, hanem egy követet, talán egyik szolgáját küldte ki a ház előtt várakozó kocsihoz. A követ egy egyszerű üzenetet hozott, hiszen a hitet megérteni, elérni akaró embernek azt is meg kell tanulni, hogy Isten követése mindig egyszerű, csak engedelmség kell hozzá. A követ üzenete így szólt. *„menj, és fürödj meg hétszer a Jordánban, akkor újra megtisztul a tested!”* (10). Naámánnak, a hős vezérnek, aki előtt az ellenség mindig meghódolt, túl kemény lecke volt ez az üzenet. Önmagunkat legyőzni mindig nehezebb, mint mások felett győzelmet aratni. Úgy tűnt, hogy gyógyulásának ez éppen olyan nagy akadály, mint Izrael királyának hitetlensége. *„Naámán azonban megharagudott, elment és így szólt: Én azt gondoltam, hogy majd ki fog jönni, elém áll, és segítségül hívja Istenének, az Úrnak a nevét, azután végighúzza a kezét a beteg helyen, és meggyógyít a bélpoklosságából”* (11.).

Mi nagyon sokszor, Isten érthetetlen bonyolultságáról beszélünk, és azt gondoljuk, hogy ezt nehéz megérteni, pedig okoskodó eszünk számára Isten egyszerű cselekedeteinek elfogadása az igazán nehéz dolog. A nagy tudású missziológiai professzorok bizonyára rosszallóan csóváltgatták volna a fejüket, hiszen Elizeus alapvető hibát követett el az ő véleményük szerint. Így nem lehet egy emberrel bánni, mondták volna emberi logikánk szerint teljesen jogosan. De Isten másként gondolkodott. Tudta, hogy Naámánnak kell megváltoznia ahhoz, hogy a lepra elmúljon. Isten soha nem a mi elgondolásainkat akarja igazolni, hanem nekünk kell hozzászabni magunkat kicsiben és nagyban az Ő tervéhez. Ez az

amit a mai állítólagos, ki tudja mennyire gyógyító csodatevők nem tudnak. Istennek nem csupán annyi a célja, hogy testben egészséges legyek, és tudjak arról, hogy van Isten az égben, hanem az is, hogy lélekben meggyógyuljak és megtanuljam azt, hogy Istennel már itt a földön is együtt lehet járni.

Naámánnak önmagát kellett legyőzni. Az előítéleteinktől a legnehezebb megszabadulni. Ez Isten szemében nagyobb betegség, mint a poklosság. Ezért nehezebb feladat megfürödni hétszer a Jordánban, mint az ellenség felett győzedelmeskedni. Felébredt Naámánban a hiúság, a nemzeti büszkeség, ami természetes velejárója egy katonának. Emberileg talán igaza is volt, amikor hazájának tiszta vizű folyóit jobbnak tartotta a fürdőzésre, mint a zavaros vizű Jordánt. Ha a Jordán lenne a gyógyító csoda-víz, talán még igaza is lett volna.

Úgy tűnt, hogy Isten terve, mely nemcsak a bélpoklosságából akarta megszabadítani ezt az embert, csődöt mond. Naámán „*megfordult és haragosan eltávozott*” (12.). De Isten ismét küldött egy embert, egy szolgát, akinek éppen olyan fontos szerepe van Naámán gyógyulásában, mint a rabszolga kislánynak, a prófétának vagy a Jordánnak. Ennek a szolgának sem volt semmilyen varázsszere, csak józanul, okosan gondolkodott. Nem voltak előítéletei, nem volt sértődékeny. Ma is ritka az ilyen ember, pedig nagy szükségünk lenne józanságukra. „*Atyám, ha a próféta valami nagyot parancsolt volna, azt is megtetted volna. Mennyivel inkább megleheted, amikor csak azt mondta, hogy fürödj meg, és megtisztulsz*” (13.).

Nem tudjuk, hogy erre mit felelt Naámán, dicsérte e a szolgát, vagy talán hosszasan elgondolkodott. A Biblia csak a tényt közli röviden. „*Lement tehát, és megmerítkezett hétszer a Jordánban az Isten emberének kívánsága szerint. Akkor újra tiszta lett a teste, akárcsak egy kisgyermeké*” A bélpoklosság elmúlt, megtanult Naámán, a próféta szaván keresztül, Istennek engedelmessé válni, de ez még nem a teljes gyógyulás. Isten, aki az egész embert teremtette testestől-lelekestől, az egész embert akarja egészségessé tenni. Az Istennel szerzett kisebb-nagyobb tapasztalataink Istennek ilyen gyógyító lelki balsamjai. Nemcsak egészséges testűvé, hanem egészséges hitűvé is akar bennünket Isten tenni.

Naámán gyógyulása nem a Jordánban történt igazán, hanem a szívében. Ezért a gyógyulás után nem hazarohant a királyhoz, hanem a prófétát kereste. Amikor visszatért egész kíséretével az Isten emberéhez, így vallott: „*Most már tudom, hogy nincs máshol Isten az egész földön, csak Izraelben*” (15). Nem a prófétát dicséri, nem is a Jordán remek vizét, hanem arról vall, hogy felismerte Istent. Az bizonyítja ezt, hogy rögtön tenni akar valamit Isten ügyéért. A magával hozott kincseket felajánlja a prófétának. Szíve szándéka tiszta, de a próféta látja a mögötte meghúzódó veszélyes kísértést. Isten sem előzetesen, sem utólag nem megfizethető. A próféta nem egy olyan specialista, aki „szaktudásért” pénzt kérhet. Itt egyedül és kizárólag Isten cselekedett. A prófétának minden időben az volt a küldetése, hogy Isten cselekvésének legyen a tanúja. Ő nem Isten protekciója, hanem szolgálója az emberért. Ezért utasítja vissza a prófétát a gazdag ajándékot. „*az élő ÚRra mondom, akinek a szolgálatában állok, hogy nem fogadok el semmit! Bár unszolta, hogy fogadja el, ő hajthatatlan maradt*” (16). Ma is a pénz a hit legjobb ellenszere.

Azzal, hogy Naámán rádöbbsen arra, hogy Jahve, az ÚR az egyetlen Isten, a választott néphez csatlakozott lélekben. Isten nem akarja azt, hogy privatizálják szolgálói az ő igazságát, amit ingyen kegyelemből adott övéinek. Inkább arra törekszik, hogy Isten kegyelmének áldásából részesedjen az egész föld, hogy igaz legyen az Ábrahámnak adott ígéret: a te magodban áldatnak meg a föld minden nemzetségei. Ezt tapasztalta Naámán. Ezért egy különös kéréssel fordult a próféta felé: „*adass szolgálódnak annyi földet, amennyit egy pár öszvér elbír, mert nem készít szolgáló sem égőáldozatot, sem véresáldozatot más istennek, csak az Úrnak!*” (17). A két öszvéryi föld, Kánaán jelképe, vele ment, az ÚRra, a nemzetek feletti hatalmas Istenre emlékeztette.

Naámán azzal, hogy Istenhez fordult, nem eddigi hivatását hagyta el, nem is külső életkörülményein változtatott, hanem a szíve újult meg. Istenről csak arra kér bocsánatot „*hogy amikor az én uram bemegy Rimmón templomában, hogy ott leboruljon, és az én kezemre támaszkodik, én is leborulhassak Rimmón templomában, bocsássa meg az ÚR a te szolgálódnak!*” (2Kir 5, 18). Különös kérés és még különösebb a próféta felelete „*Menj el békével!*” (19.vers). Ez nem azt jelentette, hogy akár az ÚR, vagy akár Elizeus a bálványimádást jóváhagyta volna, hanem pusztán arról, hogy az igazi megtérés nem a szokások megváltoztatását jelenti, hanem a szív indítékainak kicserélődését. Isten eddig is a látszatok ellenére cselekedett, most is ezt teszi, hogy a szív töredelmes alázatára tanítson. A békesség elnyerésének a szívünk az ára. Így ér célba hitünk békességgel.

NEHÉMIÁS AZ ALKALMAK EMBERE

„Jól vigyázzatok tehát, hogy hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt, mert az idők gonoszak. Éppen azért ne legyetek meggondolatlanok, hanem értsétek meg, mi az Úr akarata. (Ef. 5. 15-17).

Az idő nincs a hatalmunkban. Benne élünk, körülölel bennünket, mint a levegőtenger, de sem a világ idejét, sem emberi életünk hosszát nincs módunkban megváltoztatni. Az idő lehet bilincs épp úgy, mint szárny. Az idő titka az alkalom arra, hogy tegyünk valamit. Életünk az alkalmak sora, csak szem kell hozzá, hogy mindennapjaink szürke tennivalói között azt felismerjük. Nehémiás erre a példa, aki hozzánk hasonló lelki körülmények között élt. Mai kereszténységünk alapproblémája Nehémiáshoz hasonló. Isten cselekedett értünk, véget ért a fogság és mi a bajok multán elkényelmeskedtünk, elaludtunk, s bennünk, körülöttünk Isten városa romokban van.

Nézzük a történelmi tényeket. Kr.e. 538-ban Cirus (Kúrosz) hazaengedi a zsidókat. Otthon nehézségek várták őket, de a templomot felépítették, 515-ben felszentelték, de lassan az egyéni érdekek erősebbek lettek, mint az Isten ügye. Ezzel került veszélyben az ábrahámi örökség. A hűségesen őrzött hit és a hitetlenség között elmosódtak a határok. Az elveszített függetlenség az összekeveredés veszedelmével járt. Egy kis egység lett az óriás Perzsa birodalomból Júda és Jeruzsálem maradt romváros. Úgy tűnt, hogy a júdeaiak feladták a harcot. A kinyilatkoztatás ősi kincsének megőrzése veszélybe került. Isten ebben a nehéz időben küldött egy embert.

Nhémiás – neve azt jelenti: „Isten megvigasztal” - a perzsa királyi udvar befolyásos tisztviselője volt. Kr.e. 445. decemberében Súsán várában aggasztó híreket hall Jeruzsálem felől. Az otthon maradottak a kerítetlen városokban – kitéve a rablók és fosztogatók garázdálkodásainak „*nagy bajban és gyalázatban vannak*” (1, 3). Ez az állapot az alkalmak férfit a cselekvésre indítja. De hogyan?

Az első, amit megtudunk Nehémiásról: az érzelmi azonosulás. Nem mondja azt, hogy hát igen, ilyenek Ők. Nem elégszik meg azzal sem, hogy tanácsokat küld azoknak, akiknek – szerinte – cselekedni kellene. Belső emberében érzelmileg, gondolatilag azonosul népével. Azt mondja el, hogy mit jelent neki a templom, milyen fontos számára Isten ügye. A népével történt rossz felhívás számára arra, hogy tegyen valamit Isten ügyéért. Ezt nagyon hangsúlyosan elmondja könyvében Nehémiás: „*Amikor meghallottam ezeket, napokon át ültem, sírtam és gyászoltam, böjtöltem és imádkoztam a menny Istene előtt*” (1, 4). Nehémiás imáját is ismerjük. Ebben sem mások bűneinek listáját látjuk, hanem Nehémiás azonosulását. Mások ellen nem lehet imádkozni, de úgy sem lehet másokért imádkozni, hogy én igyekszem Isten tervétől elhatárolódva, kívül maradni.

Imádsága az Ószövetség egyik legszebb könyörgése (Neh 1, 5-11). Az ima azzal kezdődik, hogy Nehémiás vallást tesz Isten mindenekfelett való hatalmáról, aki „*nagy és félelmes*” Isten, akit csak azért lehet megkeresni az embernek, mert szövetségébe fogadott minket, és ő hűségesen megtartja szövetségét „*azokkal, akik téged szeretnek, és parancsolataidat megtartják*”. Isten terve, a megváltás soha nem a mi hűségünkre, jócselekedeteinkre vagy jóakaratainkra épül, hanem egyedül Isten hűségére. Ezért kérhetjük, hogy „*legyen nyitva a szemed, és hallgasd meg szolgáló imádságát, aki most éjjel és nappal imádkozik előtted szolgálóidért, Izrael fiaiért*”. Ennek a kérésnek a mi részünkről csak egy alapja lehet: ez a bűnbánat. De bünt banni egyes szám harmadik személyben nem lehet. Ezért Nehémiás miközben vallást tesz Izrael fiainak vétkeiről, így folytatja az imát „*vétkeztem én is és atyám háza népe is!*” Nem az elkövetett bűn, hanem a letagadott bűn az igazán veszélyes. Nemcsak a bűn tényét kell felismerni, hanem a bűn útját is, mert benne mindig megtaláljuk a kegyelem lehetőségét. Előre nézni csak a múlt tanulságaira visszanézve lehet. Így érthetjük csak meg a kialakult nehéz, megpróbáltatásokkal teli helyzet okát. Így ismerhetjük meg küldetésünket a megváltás tervében, és így tudunk igazán kérni.

Ez az ima, nem egy, egyszer elmondott fohász volt, hanem hosszú vívódások, lelki tusák eredménye. Miközben Nehémiás a király dolgát végezte, a mindennapi kötelességek teljesítésében helytállt, szent tervek fogalmazódtak meg benne. Mivel Isten felé nyitva volt a szíve, gondolkodása, Isten használni tudta őt. Isten nem azért kéri tőlünk, hogy imádkozzunk a megváltási terv előrehaladásáért, mert a mi imádságunkkal korrigálni kell Isten tervét, hanem azért, hogy mi is beépüljünk, részesei legyünk ennek a tervnek. Isten úgy tud használni minket, ha bennünk is szent elhatározások születnek, amelyeket Isten Lelke ihlet.

Az igaz imádságra úgy felel Isten, hogy eljön a cselekvés pillanata. Nem angyalt küld Isten, bár ritkán azt is megtehet, hanem alkalmat. Ha a szent tervek nem álmodozások, hanem a reális tennivalók felmérésén alapuló programok, akkor mindig beköszönt a cselekvés ideje. Nem úgy ahogyan mi gondoljuk, mert Isten mindig elkerüli azt a látszatot, hogy mi imádságunkkal, böjtölésünkkel őt irányítjuk. Az imádság nem Isten, hanem bennünket változtat. Nem akaratátvitel az ima, ami a megváltási tervet korrigálja, alakítja a mi képünkre és hasonlatosságunkra, hanem akaratátvétel, melynek nyomán mi leszünk Isten kezében hasznos eszközzé.

Nehémiás úgy imádkozott, hogy szíve óhajtása, bánata, gondja meglátszott rajta. A király, akinek bizalmasa volt Nehémiás, rákérdezett: „*Miért szomorú az arcod? Hiszen nem vagy beteg! Nem lehet ez más, csak a szív szomorúsága*” (2, 2). Az udvari intrikáktól terhelt királyi udvarban, ahol különösen I. Artakszerszész Longimánusz uralkodásának (Kr.e 465-423) különösen a második felében egymást érték a merényletek, veszélyes volt a király felfedezése. Nehémiás nagyon megijedt, és színvallásra kényszerült. De az az ember, akinek Istennel elrendezett dolga van, jóakaratot tud teremteni az emberek között. És Artakszerszész, készségesen segített. Nehémiás ima közben megszületett szent tervei valóra váltak. Ha Nehémiás csak általánosságban könyörgött volna Istenhez a segítségért és imájában, nem a tennivalókra irányította volna a figyelmet, akkor nem történt volna talán semmi. Az imádságnak mindig az a célja, hogy eszközök tudjunk lenni Isten kezében.

Nehémiás rövid fohász után pontos tervet tudott a király elé tárni. Az építkezésekhez szükséges anyagokról épp úgy pontos terve volt, mint az engedélyekről. Az ima nála nem pótcselekvés volt, hanem a tennivalókra való felkészülés legfontosabb eszköze. Mi sokszor kérünk Istentől jó dolgokat, de mivel elfeledkezünk szent terveket készíteni, imáinknak nem lesz semmilyen eredménye, mert az alkalmat nem tudjuk akkor megragadni. Nehémiás úgy indult haza, hogy egyetlen óvatossági rendszabályról sem feledkezett meg. Másként. Isten terve sokszor nem a nehéz körülmények miatt hiúsul meg, hanem azért mert az általa teremtett alkalmakat nem használjuk ki kellőképpen. Amikor Nehémiás Jeruzsálemben érkezett, minden szükséges dologgal fel volt szerelve. Erre azért volt szükség, mert minden

alkotó munka irigyeket is teremt. Nehémiás beszámolója szerint „*Meghallotta ezt a hóróni Szanballat és Tóbijja, az ammóni szolga, és nagyon rosszallották, hogy jött egy olyan ember, aki az Izrael fiainak javát keresi.*” (2, 10).

Nehémiás nem élt vissza a király bizalmával. Nem hivatkozott unos-untalan a megszerzett engedélyeire. A vitatkozás és a védekezés helyett cselekedni kezdett célszerűen, csendben és igen hatékonyan. Megérkezése után három napig látszólag semmi nem történt. Olyan óvatosan és előrelátóan dolgozott Nehémiás mint eddig. Csak a harmadik nap éjszakáján nézte végig a tennivalókat. Ennek az önfegyelemnek a titka abban volt, hogy Nehémiás tudta, hogy „*milyen cselekedetre indítja szívemet az én Istenem Jeruzsálemért*” (2, 12). Tudta azt, hogy ő a kivitelező, de az igazi tervező, akinek ő a szolgálatában áll Isten. Ezért nem dicsekedni, csak cselekedni kell, a többit rá kell hagyni az igazi tulajdonosra, az élő Istenre.

Ez viszont nem jelentette azt, hogy Nehémiás egyedül akarta véghezvinni a tervét. Munkatársakat keresett. Nem hatalmi szóval vagy erőszakkal. Így nem lehet Isten ügyének munkatársakat szerezni. Arra törekedett, hogy mindenki csak tehetsége szerint annyit tegyen meg, amennyit tud. Tudta azt, hogy a szívük és a kezük közös tevékenységére szükség van ahhoz, hogy Isten terve célhoz érjen. Érdekes, hogy először nem a tennivalókról beszélt, hanem Isten segítségéről., arról, amit az Úr tett. Nem akarta, hogy a nép csupán személyes hőstettként gondoljon erre a munkára. Azt akarta, hogy a nép Istenbe vetett bizodalma erősödjön meg. Három dolgot tárt a nép elé: egyrészt a valós helyzetüket, gyenge, elesett állapotukat. A realitások felmérése nélkül nem lehet cselekedni. Másodszor elmondta nekik Istennel szerzett tapasztalatát, Isten jóindulatú kegyelmét. Hiszen a kegyelem mindig az új cselekvés lehetősége. Csak harmadsorban beszélt a király engedélyéről, ami Isten tervének teljesezéséhez alkalmat teremtett. Ennek az okos, munkába hívó szónak meg lett az eredménye. Nehémiás felszólítására a nép így felelt: „*Kezdjük el az építést! És bátran hozzáfogtak a jó munkához.*” (2, 18).

Az elinduló munka kiváltja az ellenség rosszallását. Gúnyolódni és csúfolódni kezdtek az építőkön. A lekicsinylő gúnyolódás általában hasznos eszköz szokott lenni az ellenség kezében. Igaz, hogy a lelkesedés önmagában nem tud megoldani semmit, de hitevesztetten, csüggedten nem lehet célba érni. A gúnyolódásnak pedig az volt a célja, hogy a fal építői a hitüket, a reménységüket veszítsék el. A gúnyolódással együtt járt egy veszélyes vád is. „*Mit akartok csinálni? Talán a király ellen akartok föllázadni?*” (2, 19). Érdekes, és nagyon jellemző Nehémiás válasza. Nem védekezi, nem hozakodik elő a király parancsával, hanem Istenre hivatkozik. „*Maga a menny Istene ad nekünk sikert, és mi az ő szolgálóiként kezdjük el az építkezést*” (20). Csak az tapasztalhatja minden munkájában Isten vezetését, aki minden dolga mögött Isten akaratát látja. Az ember akarata arra kell, hogy Isten akaratának cselekvő részese legyen. De Isten akaratát kell megismernünk ahhoz, hogy tudjuk mi az, amit tennünk kell.

Az építés rendben folyt. Nehémiás Jeruzsálem minden falszakaszát egy-egy családra bízta. Ez kizárt minden vitát és minden felesleges „tárgyalást”. A fal emelkedett, és a dühös gúnyolódás is erősödött. Szanballat honfitársait így lázította a jeruzsálemiek ellen: „*Mit csinálnak ezek a nyomorult júdaiak? Hát megengedik ezt nekik? Tán még áldozni is akarnak, mert még ma befejezik? Életre kelthetik-e ezt a halom követ, amely porrá égett? Mellette állt az ammóni Tóbijja, és ezt mondta: Bármit építsenek is, ha ráugrik egy róka, az is ledönti a kőfalakat.*” (3, 34-35). Nehémiás nem vitatkozott, építkezett és imádkozott, tudta, hogy Isten ügye a fal építése s a csúfolkodók Istennel kerülnek szembe. De az ellenségeskedés nem ér véget könnyen. A rosszban is lehet összefogni. Ez történet a fal ellenségeivel is, amikor egy akarattal összeesküdtek Nehémiás népe ellen. Közben „*megrokkant a teherhordók ereje, pedig sok a törmelék, és mi már nem tudjuk építeni a várfalat.*” (4, 4). A fenyegetések már-már célt értek, csak Nehémiás hite maradt töretlen. „*Ne féljetez tőlük! A nagy és félelmes*

ÚRra gondoljátok, és harcoljatok testvéreitekért, fiatokért és leányaitokért, feleségeitekért és otthonaitokért” (4, 8). És a nép Nehémiásban bízott, mert imádkozott és reménységgel dolgozott. Fegyverrel és vakolókanállal harcoltak.

A külső nehézségek mindig a belső tisztulást segítik. A próbán nem Isten tudta és beleegyezése nélkül történnek életünkben. Hitünk valóságát még előttünk is a próbákban való helytállásunk bizonyítja. A fal építése kielezte a szociális feszültségeket. Nehémiásnak ezen a területen is rendet kell teremteni. Le kellett törni a gazdagok önkényét. A hatalmat, amit a királyon keresztül Istentől kapott erre is használni kell. A hatalom Istentől rendelt célja az, hogy szolgálni tudjunk vele az embereknek. Nemcsak a falnak kell felépülni, hanem Isten városa népének is. A hatalom csak akkor működik helyesen, ha példamutatással társul. Nehémiás nemcsak kért és követelt, hanem áldozatokat is hozott.

A nyílt ellenségeskedés helyett ravasz cselbe kezdtek. Úgy gondolták, hogy törbe csalják tárgyalást ajánlva, majd nyílt levelekkel akarták megfenyegetni, és védekezésre kényszeríteni és így elvonni az építkezéstől, de Nehémiás tudta, hogy neki nem az értelmetlen vitatkozás a dolga, hanem a fal építése.

Isten ma is akarja, hogy Jeruzsálem fala megépüljön. Laodiceai zsibbadtságban szükségünk van új Nehémiásokra, az ima és az alkalmakat felhasználó cselekvés embereire. Mi sokszor vitatkozunk, sokszor csak siránkozunk, de vajon bennünk készülnek-e a szent tervek? Isten meg akarja osztani a megváltás munkáját az emberrel. Ehhez emberekre, ránk van szüksége. Jeruzsálem várfalán mindnyájunknak van helye, ahol tőlünk vár valamit Isten. Megtesszük-e ami rajtunk áll?!

DÁNIEL, A SZOBOR MEG A KŐ

„Isten neve legyen áldott örökkön örökké, övé a bölcsesség és a hatalom. Ő szabja meg a különböző időket és alkalmakat. Királyokat taszít el, és királyokat támaszt. Ő ad bölcsességet a bölcseneknek és tudományt a nagy tudósoknak. Ő tárja fel a mélyen elrejtett titkokat; tudja, mi van a sötétségben, és nála lakik a világosság. Magasztallak és dicsőítlek én téged, atyáimnak Istene, mert bölcsességet és erőt adtál nekem, és most tudtul adtad, amit kértünk tőled, tudtul adtad nekünk a király dolgát.” (Dán 2,20-23).

A jól sikerült vizsga után is van Isten iskolájában „pótvizsga”. Ez a begyakorlás ideje. A Krisztussal megvívott győztes harcaink soha nem diadalmenetben érnek véget. Győzelmeink másnapján újra kell vizsgáznunk. Isten tudatosítani akarja bennünk azt, hogy ő a cselekvő, az az ügy, amiben járunk az ő ügye és mi csak végrehajtók vagyunk. Ilyenkor könnyen beleeshet abba a lelki gödörbe az ember, amiben Illés volt a Kármel hegyi győzelem után. Menekülni kezdünk, hogy a pusztába egy rekettye bokor alatt azért imádkozzunk, hogy Isten vegye el életünket. Pedig Isten eddig is azért cselekedett életünkben, mert terve, szándéka, célja van mivelünk. Mi azért vagyunk a világban, mert Istennek van olyan dolga, amit ránk akar bízni, azt akarj, hogy mi legyünk az ő eszköze. Ez az elhívás nem ünnepélyes nagy eseményekkel kopogtat be életünkbe, hanem a mindennapi kötelességeink közé elrejtve. Így volt ez Dániel és három társa életében is. A vizsga lezajlott, elmúltak az ünnepek. A tennivalók napi rendje, a babiloni udvar napi gondjai eltakarták Isten szándékát, tervét. Dániel és három társa *„a király szolgálatában álltak”* (1, 19). Végezték napi feladatukat.

Ekkor, nem sokkal a vizsgák után, történt valami, ami az udvar nyugalmát feldúlta. Nebukadneccar egy különös álmot látott, amit ugyan elfelejtett, de tudta, hogy számára ez az álom fontos üzenetet tartalmazott. Több, a történelemből ismert példa is bizonyítja, hogy a keleti emberek nagy fontosságot tulajdonítottak az álomnak. Benne a jövőre utaló híradást, amolyan jósló jövendölést láttak. Vészterhes idő volt ez. Fenyegető árnyak gyülekeztek az új babiloni birodalom egén. Az asszírok kegyetlen uralmát legyőző médek, a korábbi szövetségesek, kezdték igényüket a babiloniakkal szemben hangoztatni. A bennfentesek féltek a háborútól, hiszen a nyers erőt képviselő méd medvével nehéz lesz a birkózás. A káldeusok uralmukat a babiloni papokra és kereskedőkre építették. A papok minden ősszel az akitu ünnepen átadták a káldeus dinasztia uralkodójának a hatalmat úgy, hogy fel kellett lépnie a királynak a bábeli Bél fekete doloritból faragott szobrának talpazatára és kezét kellett fogni az istenség képmásával, hogy a hatalmat így „kézbe kapva” az elkövetkező évben uralkodhasson. A káldeus dinasztia hatalmáénak másik forrása a babiloni kereskedők voltak, akik a királytól a „termékeny félholdon” átívelő, a Perzsa öböl a Földközi tengerrel összekötő útvonalat biztosítja. Nebukadneccar nem tudta, hogy mi a médek szándéka. Ezért ahol közel kerül egymáshoz a két folyó, erődrendszert, az úgynevezett „méd falat” építtette ki. Éjjel és nappal ez a várható nagy összecsapás foglalkoztatta.

Erre a belső vívódásra jött az álom, amitől *„nyugtalan lett a lelke, és nem tudott tovább aludni”*. Megfogalmazódik benne a kízó kérdés: Mi lesz ezután? Mi lesz a nehezen megszerzett hatalommal? Ez a kérdés ebben a fenyegetett helyzetben sokkal több volt, mint puszta kíváncsiság. Létkérdés volt, a birodalom létezésének, működésének a kérdése. Ez az önmagát kinyilatkoztató Istennek jó alkalmat teremtett arra, hogy kinyilatkoztassa: ő a történelem ura. Minden hatalom tőle származik és minden hatalommal neki kell elszámolni.

A nyugtalanító álom után Nebukadneccar a keleti uralkodók szokott módján akarta önmagát megnyugtatni. *„Ekkor azt mondta a király, hogy hívjanak mágusokat, igézőket, varázslókat és csillagjósokat, hogy mondják meg, hogy mi volt a királynak az álma”* (2, 2). Ők voltak az ókori álomfejtés szakemberei. Bizonyára jó néhányuk hírnevét öregbítette ekkor már több sikeres jövendölés. Kidolgoztak számos biztosnak hitt megfejtési módszert. Biztosak voltak a sikerben.

Egy különös párbeszéd kezdődött az álomfejtők és az aggódoó Nebukadneccar között: *„A király így szólt hozzájuk: Álmodtam és nyugtalan a lelkem, amíg nem tudom: mit jelent az álom. A csillagjósok így szóltak a királyhoz – arámul: Király örökké élj! Mondd el az álmodat szolgálóidnak, és mi megadjuk a magyarázatát.”* (2, 3-4). A csillagjósok a szokott módon jártak el. Az elmondott álmokra jól bevált panel magyarázataik voltak, mint a mai korban a rossz ígehirdetőknek. Ezt akarták itt is alkalmazni. De ez Nebukadneccar gondján nem segített, hiszen elfelejtette az álmot, csak a nyomában támadó nyugtalanító érzésre emlékezett.